

Datum

2020-12-16

Tjänsteskrivelse

Rebecka Kärrholm

Enhetschef

rebecka.karrholm@malmo.se

Tillsyn enligt alkohollagen (2010:1622) i Malmö stad ASN-2020-15683

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden har mottagit meddelande om tillsyn enligt alkohollagen från Länsstyrelsen, med anledning av arbetsmarknads- och socialnämndens beslut den 19 november 2020 § 349 ”Nämndinitiativ angående tolkning av alkohollagen”.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrandet
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden sänder yttrandet till Länsstyrelsen i Skåne
3. Arbetsmarknads- och socialnämnden justerar paragrafen omedelbart.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse ASN 201217 Tillsyn enligt alkohollagen i Malmö stad

Beslutsplanering

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2020-12-17

Beslutet skickas till

Yttrandet skickas till skane@lansstyrelsen.se senast den 22 december 2020.

Ärendet

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen har mottagit meddelande om tillsyn enligt alkohollagen från Länsstyrelsen, med anledning av arbetsmarknads- och socialnämndens beslut den 19 november 2020 § 349 ”Nämndinitiativ angående tolkning av alkohollagen”.

Länsstyrelsen meddelar att de har granskat beslutet och förelägger nämnden enligt följande:

- Att nämnden redogör för sin bedömning av beslutet om att anse serveringstiden avslutad vid genomförd servering står i överensstämmelse med lagstiftningen. I synnerhet 8 kap. 19 § alkohollagen då det av bestämmelsen följer att det kommunen beslutar om är tidsramen inom vilken servering får ske.

- Att nämnden utvecklar vad som avses med ”genomförd servering” i beslutet och hur nämnden tolkar begreppet ”servering” i alkohollagens mening.
- Att nämnden besvarar vad beslutet får för praktiska konsekvenser för tillståndshavare och tillståndshandläggare jämfört med innan nämndens beslut togs.
- Att nämnden besvarar om beslutet ska förstås så att det omfattar all typ av servering som genomförs, oavsett vilket serveringstillstånd tillståndshavaren beviljats.
- Att nämnden besvarar om man bedömer att förordning (2020:956) om tillfälligt förbud mot servering av alkohol är tillämplig på nämndens beslut.
- Att nämnden besvarar om kommunen har ändrat sitt anmälningsförfarande (jfr. 3 § 2 punkten i Folkhälsomyndighetens föreskrifter om allmänna råd om anmälan av lokal för cateringverksamhet med mera (FoHMFS 2014:8)).
- Att nämnden besvarar om skrivningen i beslutet om att ”tillämpa undantaget från brandskyddskravet i alkohollagen vid catering till slutna sällskap i lokaler som ej är avsedda för allmänheten” avser att utvidga undantaget som följer av 3 § andra stycket i FoHMFS 2014:8 och förarbetsuttalanden (prop. 2009/10:125, s. 97-98), eller om nämnden endast upprepar vad som framkommer av dessa.
- Att nämnden besvarar om beslutet är avsett att gälla tills vidare eller endast under viss tid.

Bakgrund

Arbetsmarknads- och socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 november 2020, utifrån nämndsinitiativ från Moderaterna och Centerpartiet, att uppdra åt arbetsmarknads- och socialförvaltningen att anse serveringstiden avslutad vid genomförd servering samt att tillämpa undantaget från brandskyddskravet i alkohollagen vid catering till slutna sällskap i lokaler som ej är avsedda för allmänheten.

I nämndsinitiativet beskrivs hur besöks- och restaurangnäringen drabbas hårt av pågående pandemi, och hur andra kommuner i syfte att rädda branschen beslutat att tillämpa en mer tillåtande tolkning av bestämmelserna i alkohollagen för cateringtillstånd och därmed möjliggjort för tillståndshavare att erbjuda servering av alkohol till maten i samband med hemleverans. Nämndsinitiativet föreslår att även Malmö stad ska följa detta exempel.

Nämndsinitiativet beskriver, med hänvisning till Malmö stads riktlinjer för alkoholservingstillstånd, att cateringverksamhet för slutna sällskap regleras i 8 kap 4 § alkohollagen. Initiativet beskriver vidare att kraven för ett tillstånd av detta slag är att lokalen där serveringen äger rum för varje tillfälle anmäls till och godkänns av kommunen, att den som bedriver cateringverksamheten har ett eget tillagningskök samt att övriga krav reglerade i alkohollagen är uppfyllda.

Initiativet beskriver vidare att de kommuner som tillämpar en mer tillåtande tolkning av bestämmelserna i alkohollagen för cateringtillstånd framförallt gör det utifrån begreppet

serveringstid samt utifrån brandskyddsreglerna. I nämndsinitiativet beskrivs att serveringstillstånd för slutna sällskap normalt kräver remiss till brandskyddsmöjlighet för varje serveringstillfälle, undantaget de serveringstillfällen som sker i lokaler som inte är avsedda för allmänheten, t ex enskilda hem.

Mot denna bakgrund gör initiativställarna bedömningen att det inom alkohollagstiftningens gränser finns ett utrymme att tillåta servering av alkohol tillsammans med mat inom ramen för serveringstillstånd för cateringverksamhet för slutna sällskap i enlighet med 8 kap 4 § alkohollagen. Initiativställarna skriver även att det, eftersom det inte är uttryckligen olagligt, bör vara möjligt för tillståndshavare att sälja alkohol i hemmet till Malmöbor.

Exempel från andra kommuner

Länsstyrelsen i Kronobergs län har i en skrivelse riktat allvarlig kritik mot nämnden för arbete och välfärd i Växjö kommun, efter att nämnden i april beslutat om att tillåta servering till slutet sällskap genom catering trots att serveringen inte uppfyllt alkohollagens krav enligt 8 kap. 18 § om att serveringsansvarig ska finnas på plats under hela serveringstiden. Växjö kommun har gjort en tolkning av lagen som innebär att serveringen avslutas när den är genomförd och inte när konsumtionen är slutförd.

Länsstyrelsen anser att förvaltningen för arbete och välfärd klargjort att det hos kommunen finns kunskap om alkohollagens krav men att nämnden trots detta valt att tillåta att serveringen skett på ett sätt som saknar stöd i lagstiftningen. I dagsläget saknar Länsstyrelsen sanktionsmöjligheter. Länsstyrelsen skickade i slutet av november en skrivelse till Socialdepartementet med förfrågan att se över möjligheten för Länsstyrelsen att överpröva beslut om serveringstillstånd.

Förvaltningens övervägande

Covid-19 har slagit hårt mot restaurangnäringen och dess anställda. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen menar att det är viktigt att stödja näringslivet under rådande situation, men gör bedömningen att det kan finnas fördelar med att fokusera på andra sätt att stödja restaurangbranschen under rådande pandemi.

Kommunstyrelsen beslutade 2020-12-09 att uppdra åt stadskontoret att skyndsamt bereda förslagen i nämndinitiativ om stödpaket för Malmös företag. Nämndinitiativet innehåller en rad förslag om bland annat avgiftsbefrielse och kompetensutveckling till företagare utifrån förändrade förutsättningar under krisen.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningens bedömning är att stödpaketet kan innebära mer framkomliga vägar för att stödja Malmös restauranger och säkerställa arbetstillfällena i branschen.

Nedan följer arbetsmarknads- och socialförvaltningens förslag på svar på Länsstyrelsens föreläggande.

1. Att nämnden redogör för sin bedömning av att beslutet om att anse serveringstiden avslutad vid genomförd servering står i överensstämmelse med lagstiftningen. I synnerhet 8 kap. 19 § alkohollagen då det av bestämmelsen följer att det kommunen

beslutar om är tidsramen inom vilken servering får ske.

Serveringstiden beslutas inom ramen för en ansökan om stadigvarande cateringtillstånd enligt 8 kap. 19 § alkohollagen och utgår från den serveringstid som sökanden uppgett i ansökan.

Den som har beviljats ett stadigvarande cateringtillstånd ska sedan vid en anmälan om catering lämna uppgifter om tid för arrangemanget. Tiden för arrangemanget ska rymmas inom den tid som framgår av det stadigvarande cateringtillståndet. Har kommunen beslutat att servering får ske mellan klockan 11.00 – 01.00 krävs det således att den anmälda tiden ryms inom den tidsramen.

Det är relativt vanligt att servering avslutas innan tiden enligt gällande tillstånd eller anmälan löpt ut. Till exempel kan en tillståndshavare ha tillstånd att servera alkoholdrycker klockan 11.00-01.00 samtidigt som de väljer att sluta servera vid klockan 22.00. Den serveringstid som framgår av tillståndet eller anmälan kan på så sätt gå utöver tiden för den genomförda serveringen. Serveringen får däremot inte gå utöver anmäld serveringstid.

Det kan tilläggas att de begränsningar i serveringstid som framgår av förordning (2020:956) om tillfälligt förbud mot servering av alkohol ska beaktas vid en anmälan.

2. Att nämnden utvecklar vad som avses med ”genomförd servering” i beslutet och hur nämnden tolkar begreppet ”servering” i alkohollagens mening.

Försäljning till konsument benämns detaljhandel. Servering enligt alkohollagen innebär försäljning av alkoholdrycker till en konsument för förtäring på ett ställe.

Serveringstid avser tiden servering av alkoholdrycker pågår. Med genomförd servering menas att serveringen är avslutad. Serveringen får avslutas innan den tid som uppgetts i anmälan löpt ut, men aldrig senare. Den som utför servering genom catering i enlighet med sitt serveringstillstånd behöver följa de regler som gäller för servering enligt alkohollagen.

En tillståndshavare eller en utsedd serveringsansvarig ska vara närvarande på stället under hela serveringstiden som ansvarig för alkoholserveringen för att underrättas om eventuella missförhållanden i lokalen (prop. 1994/95:89 s.71ff.). Alkoholservering får därför inte ske om tillståndshavaren eller serveringsansvarig inte finns på plats. Kravet på den serveringsansvariges närvaro gäller att han eller hon ska finnas på stället under hela serveringstiden.

Tillståndshavaren eller den serveringsansvarige ska ha tillsyn över serveringen och ansvarar för att en ansvarsfull alkoholservering sker, t.ex. att god ordning och nykterhet upprätthålls enligt 3 kap. 5 § och att inte underåriga eller märkbart påverkade personer serveras alkoholdrycker enligt 3 kap. 7 och 8 §§.

Den som lämnar ut alkoholdrycker ska förvissa sig om mottagarens ålder enligt 3 kap. 8 §.

Överträdelser av bestämmelserna om utlämnande av alkoholdrycker till den som inte uppnått föreskriven ålder eller är märkbart påverkad är straffsanktionerad som olovlig dryckeshantering.

Kommunen och Polismyndigheten har tillsynsansvar. Om kommunen får uppgifter om att alkohollagens regler inte efterlevts kan tillsynsärende komma att öppnas. Beslut om åtgärd enligt alkohollagen fattas enligt gällande delegationsordning.

3. Att nämnden besvarar vad beslutet får för praktiska konsekvenser för tillståndshavare och tillståndshandläggare jämfört med innan nämndens beslut togs.

A. Genomförd servering

aa) tillståndshavare - Möjligheten till catering av alkoholdrycker till slutna sällskap har funnits sedan 2010. Cateringverksamhet av alkoholdrycker till enskilda hem har inte utnyttjats i stor uträkning.

En tillståndshavare måste inför varje tillfälle anmäla den lokal där servering ska äga rum inför varje serveringstillfälle. Därutöver krävs att kommunen godkänner lokalen.

Anmälningförfarandet omfattar även lokal som inte är avsedd för allmänheten. Beslutet kan därför leda till ökad administration för tillståndshavaren.

Beslutet kan innebära att tillståndshavare i högre utsträckning uppmärksammas på möjligheten om serveringstillstånd för catering i lokaler som ej är avsedda för allmänheten.

bb) tillståndshandläggare - beslutet kan innebära ett utökat antal ansökningar avseende stadigvarande tillstånd för catering samt ett utökat antal anmälningar om serveringstillfällen och lokaler för catering.

B. Brandsäkerhet

tillståndshavare/tillståndshandläggare – Beslutet bedöms inte innebära någon skillnad.

Samtliga lokaler som används för servering till slutna sällskap av den som har stadigvarande serveringstillstånd omfattas av kravet på brandsäkerhet, förutom servering vid catering i lokaler som ej är avsedda för allmänheten.

4. Att nämnden besvarar om beslutet ska förstås så att det omfattar all typ av servering som genomförs, oavsett vilket serveringstillstånd tillståndshavaren har beviljats.

Beslutet omfattar tillstånd för catering för slutna sällskap.

5. Att nämnden besvarar om man bedömer att förordning (2020:956) om tillfälligt förbud mot servering av alkohol är tillämpbar på nämndens beslut.

Förordningen omfattar servering på ställen där serveringstillstånd krävs. Catering omfattas av krav på serveringstillstånd och omfattas därmed av förordningen.

Endast rumsservering på hotell eller minibar i hotellrum och servering på särskilda boenden är undantagna.

6. Att nämnden besvarar om kommunen har ändrat sitt anmälningförfarande (jfr. 3 § 2 punkten i Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om anmälan av lokal för cateringverksamhet med mera (FoHMFS 2014:8)).

Kommunen har inte ändrat sitt anmälningförfarande. Tillståndshavaren ska anmäla serveringstillfälle och lokal till kommunen för godkännande.

7. Att nämnden besvarar om skrivningen i beslutet om att ”tillämpa undantaget från brandskyddskravet i alkohollagen vid catering till slutna sällskap i lokaler som ej är avsedda för allmänheten” avser att utvidga undantaget som följer av 3 § andra stycket i FoHMFS 2014:8 och förarbetsuttalandena (prop. 2009/10:125, s. 97-98), eller om nämnden endast upprepar vad som framkommer av dessa.

Catering i alkohollagen avser servering av färdiglagad mat och av alkoholdrycker på beställning av slutna sällskap som sker i för tillfället hyrd lokal eller i hemmet (prop. 2009/10:125 s. 100).

Lokaler som används för servering till allmänheten eller för servering till slutna sällskap av den som har stadigvarande serveringstillstånd ska vara lämpliga från brandsäkerhetssynpunkt enligt 8 kap. 16 § alkohollagen. Den lokal där servering bedrivs med cateringtillstånd omfattas av bestämmelsen i 8 kap. 16 § alkohollagen eftersom sådan servering sker med stöd av ett stadigvarande tillstånd för servering till slutna sällskap.

Beträffande cateringsservering som sker i lokaler som inte är avsedda för allmänheten, t.ex. enskilda hem eller arbetsplatser, ligger det i sakens natur att kravet på brandsäkerhet inte gäller (prop. 2009/10:125 s. 97f.)

Beslutet avser inte att utvidga undantaget.

8. Att nämnden besvarar om beslutet är avsett att gälla tills vidare eller endast under viss tid.

Beslutet avser att gälla tills vidare.

Ansvariga

Rebecca Bichis Avdelningschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef